

Srbija

Informativna Brošura O Zemlji 2024

Funded by:

Federal Office
for Migration
and Refugees

 IOM
UN MIGRATION

Izdavač

Međunarodna Organizacija Za Migracije (Iom) Nemačka

Charlottenstraße 68
10117 Berlin
Germany
T. +49 911 43 000
F. +49 911 43 00 260

iom-germany@iom.int
<https://germany.iom.int/>

Ovaj projekat finansira nemačka Savezna kancelarija za migracije i izbeglice (BAMF).

Informacije sadržane u ovoj Informativnoj brošuri o zemlji prikupljene su u najboljoj namjeri i s velikom pažnjom. Međutim, IOM Nemačka ne preuzima odgovornost za eventualne greške ili propuste. Osim toga, IOM Nemačka ne može biti odgovoran za zaključke ili odluke donete na osnovu informacija datih u ovoj Informativnoj brošuri o zemlji.

Za dodatne informacije o dobrovoljnom povratku i reintegraciji, posetite informacioni portal www.ReturningfromGermany.de, ili kontaktirajte svog lokalnog službenika za povratak i reintegraciju

© IOM Objavljeno: Septembar 2024

Sadržaj

1. Zdravstvena Zaštita	_____
2. Tržište Rada	_____
3. Smeštaj	_____
4. Socijalna Zaštita	_____
5. Obrazovanje	_____
6. Deca	_____
7. Kontakti	_____
8. Ukratko	_____
9. Virtual Counselling	_____

1 Zdravstvena Zaštita

Opšte informacije o zdravstvenoj zaštiti

Postoje dve vrste sistema zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja: državni (besplatan) i privatni (privatno zdravstveno osiguranje iznosi od 20 do 150 evra mesečno, u zavisnosti od starosti, pola i nivoa pokrića, odnosno zdravstvenih usluga. Kontakt podaci nekih privatnih zdravstvenih osiguravajućih društava kao što su WIENER i UNIQA dati su u odeljku 7). Lečenje i lekovi su besplatni za građane prijavljene u sistemu državnog zdravstvenog osiguranja. Pacijenti treba da se obrate lokalnom domu zdravlja da bi dobili svog izabranog lekara opšte prakse koji će pratiti njihovo zdravstveno stanje i po potrebi davati upute. Lekar opšte prakse izdaje upute i za dalje bolničko lečenje kao i za ostale dijagnostičke postupke. Zdravstveno osiguranje pokriva sledeće troškove i usluge koji su besplatni za pacijente sa državnim zdravstvenim osiguranjem:

- Novorođenčad i deca do 6 godina: pokrivene su kompletne zdravstvene usluge uključujući preventivne i redovne preglede, vakcinaciju i specijalističke usluge
- Školska deca i adolescenti do 19 godina: pokrivene su kompletne zdravstvene usluge uključujući preventivne i redovne preglede, vakcinaciju i specijalističke usluge
- Žene: pokrivene su kompletne zdravstvene usluge uključujući preventivne i redovne preglede, ginekološku zdravstvenu zaštitu, zdravstvenu zaštitu trudnica, i druge specijalističke usluge

- Odrasli: pokrivene su kompletne zdravstvene usluge uključujući preventivne i redovne preglede, i specijalističke usluge (oftalmologija, kardiologija, interna medicina, hirurgija, stomatologija, onkologija, fizikalna medicina i rehabilitacija, dermatologija, psihologija).

Dostupnost zdravstvenih ustanova i lekara

Svaka opština u Republici Srbiji ima svoj dom zdravlja sa lekarima opšte prakse koji su odgovorni za pružanje osnovnih zdravstvenih usluga, vršenje pregleda i davanje uputa. Pored toga, postoje četiri glavna zdravstvena centra u četiri različita dela zemlje odgovorna za pružanje specijalističkih zdravstvenih usluga. To su:

- Klinički centar Vojvodine
- Klinički centar Srbije
- Klinički centar Kragujevac
- Klinički centar Niš

1 Zdravstvena Zaštita

Postoji i Vojnomedicinska akademija (VMA), odnosno nezavisan zdravstveni centar u Beogradu. To je jedna od najbolje ocenjenih zdravstvenih ustanova u zemlji u kojoj se pružaju specijalističke zdravstvene usluge, dostupne i za civile prijavljene u sistemu državnog zdravstvenog osiguranja.

Kontakti glavnih zdravstvenih centara mogu se naći u odeljku 7.

Prijem u zdravstvene ustanove

Pacijenti moraju da se prvo obrate domu zdravlja u mestu/opštini u kojoj borave, i ukoliko je potrebno dalje ispitivanje ili lečenje njihov izabrani lekar opšte prakse ih upućuje u bolnicu ili jedan od glavnih kliničkih centara odgovornih za pružanje specijalističkih zdravstvenih usluga. Pacijentima sa državnim zdravstvenim osiguranjem je dovoljna zdravstvena knjižica za prijem na pregled ili lečenje, koji se prethodno zakazuju telefonom ili preko interneta (za hitne slučajeve nije potrebno zakazivanje).

Dostupnost i troškovi lekova

Većina lekova je dostupna, a cene su im nešto niže nego u ostalim evropskim zemljama. Listu osnovnih lekova koji su u državnom sektoru najzastupljeniji u nabavci i snabdevanju lekovima možete naći na sledecem linku:

<https://rfzo.rs/index.php/osiguranalica/lekovi-info/lekovi-actual>

Mogućnost pristupa za povratnike

Prava i uslovi: Republički fond za zdravstveno osiguranje je glavna državna institucija koja sprovodi politiku Ministarstva zdravlja. Sredstva Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje obezbeđuju se iz obaveznih doprinosa svih zaposlenih građana ili poslodavaca u privatnom sektoru. Postoje dve kategorije koje imaju pravo pristupa: zaposleni građani, koji imaju zdravstveno osiguranje na teret svog poslodavca (ono je obavezno); nezaposleni građani, koji imaju zdravstveno osiguranje o trošku Republičkog fonda. U oba slučaja, ukoliko je jedan član porodice zdravstveni osiguranik, svi ostali nezaposleni članovi porodice ispod 26 godina su automatski osigurani i mogu dobiti besplatnu državnu zdravstvenu zaštitu na teret svojih osiguranih članova porodice. Ne postoje definisani nivoi pokrivenosti.

Postupak registracije: Povratnici moraju da popune obrazac za registraciju i podnesu važeće lične isprave (lične karte) lokalnoj filijali Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje u mestu/opštini u kojoj borave kako bi dobili zdravstvenu knjižicu. U slučaju da je povratnik zaposlen, poslodavac je dužan da izvrši registraciju i da pribavi zdravstvenu knjižicu za zaposlenog.

Potrebna dokumenta: Popunjen obrazac za registraciju, srpska lična karta i dokaz o nezaposlenosti od Nacionalne službe za zapošljavanje.

2 Tržište Rada

Opšte informacije o tržištu rada

U 2023. godini, radnu snagu u Srbiji činilo je 2.360,588 ljudi (58% muškaraca i 42% žena), od kojih je 80% bilo zaposleno u preduzećima (državnim ili privatnim), dok su oko 17% činili preduzetnici i samozaposleni.

Većina zaposlenih je starosti između 40-44 godina, za kojima slede lica od 35 do 39 godina i zatim od 45 do 49 godina. Najmanje zaposlenih je među mladima između 19-24 godine. Najveći broj ljudi, počevši od 2019. godine, zaposlen je u javnom sektoru, Radna snaga se deli u tri glavne kategorije: usluge >42%, industrija >35% i poljoprivreda >23%.

Prosečna mesečna primanja u Decembru 2023. godine iznosila se 130,405 RSD (oko 1,115 EUR). U 2023. godini, 288,200 ljudi je zvanično bilo nezaposleno (oko 9%), prema podacima Nacionalne službe za zapošljavanje.

Traženje zaposlenja

Dužnosti vezane za traženje zaposlenja sprovodi Nacionalna služba za zapošljavanje i njene lokalne filijale za zapošljavanje koje se nalaze u svim opštinama širom Srbije. Prijavljivanjem na tržište rada kod Nacionalne službe za zapošljavanje, lica koja traže posao stiču pravo na:

- Informisanje o mogućim prilikama za zaposlenje i slobodnim radnim mestima,
- Posredovanje pri zaposlenju u zemlji i inostranstvu,
- Profesionalnu orijentaciju i savetovanje vezano za planiranje karijere

Slobodna radna mesta se oglašavaju na internet stranici Nacionalne službe za zapošljavanje: <http://www.nsz.gov.rs/live/trazite-posao/svi-poslovi>.

Ostale prilike za nalaženje posla mogu se naći na Infostudu, koji je najpopularnija internet stranica za traženje posla koju brojne kompanije koriste za oglašavanje slobodnih radnih

Pomoć za nezaposlene

Ne postoji finansijska pomoć za zvanično prijavljene nezaposlene građane. Međutim, određena vrsta pomoći je dostupna preko Nacionalne službe za zapošljavanje koja pruža usluge savetovanja i, ukoliko je potrebno, mogućnosti za dokvalifikaciju, i prekvalifikaciju. Takođe, DIMAK Centar u saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje nudi mogućnosti za obrazovanje i obuku, koje su navedene u sledećem pasusu. Kontakt podaci kancelarije DIMAK-a u Beogradu možete naći u odeljku 7. Prijavljivanjem kod Nacionalne službe za zapošljavanje nezaposleni mogu da uživaju pogodnosti kao što su povlašćena cena javnog prevoza i pokriveno državno zdravstveno osiguranje.

Dalje obrazovanje i obuka

Mogućnosti za dalje obrazovanje, prekvalifikaciju i stručnu obuku dostupne su preko Nacionalne službe za zapošljavanje i njenih filijala u svim opštinama širom Srbije. Njihovi programi uključuju:

- Stručnu praksu
- Klubove za aktivno traženje posla
- Prekvalifikaciju
- Poslovnu obuku

2 Tržište Rada

Pomoć za povratnike

Prava i uslovi: Ne postoje posebni uslovi za prijavljivanje kod Nacionalne službe za zapošljavanje, osim što lice koje se prijavljuje mora da poseduje važeću srpsku ličnu kartu.

Postupak registracije: Nezaposleni mogu da se prijave u filijali Nacionalne službe za zapošljavanje u mestu/opštini u kojoj borave. Nakon uspešne prijave, oni se smatraju zvanično registrovanim licima koja traže posao i automatski stiču pravo na određene pogodnosti. Sva lica koja traže posao dužna su da se na šest meseci javljaju radniku zaduženom za njihov predmet da bi razgovarali o budućim planovima i mogućnostima za zapošljavanje ili obrazovanje.

Potrebna dokumenta: Osoba koja se prijavljuje mora da podnese popunjen formular za registraciju, kopiju svoje lične karte, i sertifikat/sertifikate o obrazovanju za poslednji stepen stečene školske spreme.

Sertifikati o obrazovanju ili diploma škole/univerziteta ne moraju da budu overeni. Ukoliko osoba koja se prijavljuje ne poseduje nikakav sertifikat o obrazovanju ili diplomu, i dalje može da se prijavi ali se kvalifikuje kao kandidat bez formalnog obrazovanja.

Photo: Unsplash/Ricardo C. 2020

3 Smeštaj

Opšte informacije o smeštaju

Prosečan iznos kirije varira i velike su razlike u cenama mesečne kirije u gradu Beogradu i drugim delovima zemlje. Jednosoban stan u Beogradu košta između 300 i 600 evra mesečno, u zavisnosti od lokacije. Ostali gradovi su jeftiniji, a cene se kreću između 150 i 300 evra. Takođe, troškovi komunalnih usluga zavise od veličine stana/kuće i mesečne potrošnje. Procenjuje se da je njihov minimum oko 60 evra mesečno, dok u proseku iznose oko 120 evra mesečno.

Generalno, postoji veliki izbor stanova i kuća za iznajmljivanje u većim gradovima (Beograd, Niš, Novi Sad, Kragujevac, Subotica), dok je u manjim opštinama i u ruralnim područjima izbor manji i generalno je teže naći stan za iznajmljivanje u tim delovima zemlje.

Photo: Unsplash/ Nemanja Stevic, 2020

Traženje smeštaja

Smeštaj se generalno traži preko internet sajtova za oglašavanje, agencija za promet nekretnosti i oglasa u novinama. Ne postoji državna ili privatna organizacija koja pruža usluge pronalazjenja smeštaja. Glavne internet stranice su sledeće:

- <https://www.halooglas.com/nekretnine>
- <https://www.nekretnine.rs/>
- <https://cityexpert.rs/>
- <https://www.4zida.rs/>

Bespovratna sredstva socijalne zaštite za stambeno zbrinjavanje

Za srpske povratnike se privremeni smeštaj do 14 dana obezbeđuje preko Centra za interventni prihvrat povratnika, koji se nalazi u Beloj Palanci. Smeštaj u Centru za interventni prihvrat povratnika realizuje se na osnovu uputa koji izdaje Komesarijat za izbeglice i migracije Republike Srbije. Porodice ili pojedinci koji daju / potpišu izjavu da po povratku u Srbiju nemaju nikakve mogućnosti za prihvrat ili smeštaj, mogu da budu zbrinuti u centru. Kontakt sa centrom može se ostvariti preko Komesarijata za izbeglice i migracije (dat je u delu 7).

Bespovratna sredstva u okviru socijalne zaštite za stambeno zbrinjavanje u obliku dodeljivanja građevinskog materijala i pomoći u kupovini kuća uglavnom u ruralnim područjima ponekad su dostupni preko lokalne kancelarije poverenika/Saveta za migracije (u zavisnosti od toga da li u trenutku postoji odgovarajući projekat) Pomoć se sastoji od pružanja stambene podrške, dodeljivanja paketa građevinskog materijala

3 Smeštaj

za adaptaciju kuća ili kupovine seoskih kuća. Kompletan lista kancelarija u svim opštinama Srbije može se naći na internet stranici Komesarijata za izbeglice i migracije (<http://www.kirs.gov.rs/>).

Takođe postoji mogućnost privremenog smeštaja za ranjive grupe kao što su deca migranti bez pratnje i žrtve trgovine ljudima, koji obezbeđuje Centar za socijalni rad. Čim se neka osoba identifikuje kao žrtva trgovine ljudima ili dete migrant bez pratnje kome je potrebna pomoć, Centar joj obezbeđuje smeštaj u sigurnoj kući ili skloništu.

Mogućnost pristupa za povratnike

Mogućnost privremenog smeštaja: Centar za interventni prihvrat povratnika dostupan je onim povratnicima koji daju izjavu da nemaju nikakve mogućnosti za prihvrat ili smeštaj posle povratka. Odmah po dolasku povratnici mogu da se obrate aerodromskoj kancelariji Komesarijata za izbeglice i migracije i podnesu zahtev za urgentni smeštaj u centru u trajanju od najviše 14 dana.

Socijalno stanovanje: Prihvatilište za stara i odrasla lica obezbeđuje besplatan smeštaj, stručnu pomoć, hranu i zdravstvene usluge za odrasle osobe na teritoriji Grada Beograda koje nemaju prebivalište i imaju potrebu za socijalnom podrškom. Nema posebnih uslova niti potrebnih dokumenta za prihvrat.

Potrebna dokumenta: Da bi bili zbrinuti u privremenom smeštaju, povratnici moraju da potpišu izjavu kojom potvrđuju da nemaju nikakve mogućnosti smeštaja ili prijatelje i rođake koji bi im mogli pomoći.

4 Socijalna Zaštita

Socijalna Zaštita

Kancelarije Centra za socijalni rad nalaze se na teritoriji svake opštine u Srbiji. U okviru svojih aktivnosti ove kancelarije nude pomoć sledećim grupama:

- Pojedincima ili porodicama bez prihoda,
- Osobama sa invaliditetom ili starijim osobama koje nisu u stanju da se o sebi staraju,
- Nezbrinutoj deci,
- Osobama sa bolestima zavisnosti od droge ili alkohola,
- Krivično osuđenim članovima porodice,
- Maloletnim roditeljima,
- Porodicama sa troje ili više dece.

Takođe, postoji i poseban vid podrške za borbu protiv nasilja u porodici kao i za žrtve trgovine ljudima. Usluge u oblasti socijalne pomoći u Srbiji su besplatne i nema finansijskog učešća za korisnike. Primanje socijalne pomoći uključuje sledeće pogodnosti:

- Savetovanje i posredovanje,
- Besplatna karta u jednom pravcu do mesta stanovanja,
- Javne kuhinje obezbeđuju jedan dnevni obrok za pripadnike ranjivih kategorija (u mestima gde postoje javne kuhinje),
- Isplata jednokratne pomoći – 11,445 RSD (98 EUR) od Oktobra 2023. Privremeni smeštaj – Centar za socijalni rad odlučuje o smeštaju lica u prihvatilišta; međutim, proces prijema je nešto dugotrajniji.

Penzioni sistem

Najzastupljenija vrsta penzionog sistema u Srbiji je Republički penzioni fond, za koji se ne traži direktno finansijsko učešće korisnika, već se sredstva osiguravaju kroz mesečne doprinose koje poslodavac uplaćuje fondu kao obavezno penziono osiguranje. Jednom kada povratnik stekne pravo na penziju (pogledajte ispod kriterijume za ostvarivanje prava), primaće mesečnu penziju i imaće besplatno zdravstveno osiguranje.

Mogućnost pristupa za povratnike

Prava i uslovi: Sistem socijalne zaštite dostupan je svima koji ispunjavaju kriterijume i koje je Centar za socijalni rad zvanično svrstao u kategoriju socijalno ugroženih (tj. osobe bez prihoda, s lošim uslovima života itd.)

Postupak registracije: Povratnik mora da se prijavi u lokalnoj kancelariji Centra za socijalni rad u mestu / opštini u kojoj boravi. Posle registracije, radnik zadužen za njegov predmet je odgovoran za praćenje predmeta i dodeljivanje socijalne pomoći / pogodnosti.

Potrebna dokumenta: Potrebni su važeća lična karta, dokaz o nezaposlenosti i zdravstveno osiguranje. Ostali zahtevi zavise od vrste socijalne pomoći za koju osoba želi da se prijavi.

Ranjive kategorije

U ranjive kategorije spadaju porodice bez primanja, osobe sa invaliditetom, starije osobe koje nisu u stanju da se o sebi staraju, deca bez roditeljskog

4 Socijalna Zaštita

staranja, Porodice čiji je jedan član zavisnik od droge ili alkohola, ili gde je jedan član porodice osuđeno lice ili maloletni roditelj. Porodice sa troje i više dece, maloletnici sa mentalnim smetnjama, mentalno ometene osobe i žrtve porodičnog nasilja takođe se svrstavaju u ranjivu kategoriju. Generalno, pomoć svim ranjivim grupama pruža Centar za socijalni rad i njegove lokalne filijale. Kontakt podaci za filijale centra u većim gradovima Srbije mogu se naći u odeljku 7.

Pored Centra za socijalni rad, određene nevladine organizacije takođe mogu da pružaju pomoć. Na primer, NVO Atina pruža pomoć ranjivim grupama kao što su žrtve trgovine ljudima. NVO Atina razvila je nekoliko različitih programa čiji je zajednički cilj da omoguće stvaranje održivog sistema socijalnog uključivanja. Aktivnosti u okviru ovih programa kreću se od pružanja pomoći u pristupu i ostvarenju osnovnih prava, preko razvijanja adekvatnog pristupa za uključivanje korisnika u različite sisteme (zdravstveni, socijalne zaštite i sl.), do saniranja posledica koje su nastupile usled pretrpljenog nasilja, situacije trgovine i podrške u osamostaljivanju. Tri osnovna vida podrške realizuju se preko Privremene kuće, Otvorenog kluba i Tima za podršku na terenu. (Njihovi kontakt podaci mogu se naći u odeljku 7).

Drugi vid pomoći pruža Prihvatilište za stara i odrasla lica koje nudi besplatan smeštaj, stručnu pomoć, hranu i zdravstvene usluge za odrasle osobe na teritoriji Grada Beograda

koje nemaju prebivalište i imaju potrebu za socijalnom podrškom. Nema posebnih uslova niti potrebnih dokumenta za prihvatanje.

Mogućnost pristupa za povratnike

Prava i uslovi: Da bi se ostvarilo pravo na penziju mora da bude ispunjen jedan od sledećih uslova:

- Najmanje 65 godina života za muškarce odnosno najmanje 63 godine života za žene, kao i najmanje 15 godina staža osiguranja (svi porezi plaćeni)
- 40 godina staža osiguranja za muškarce odnosno 38 godina staža osiguranja za žene i najmanje 57 godina života za muškarce odnosno 57 godina života za žene (svi porezi plaćeni)
- 45 godina staža osiguranja (svi porezi plaćeni) i za muškarce i za žene

Postupak registracije: Povratnik mora da se prijavi u filijalu Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje u mestu / opštini u kojoj boravi, da bi mu se isplaćivala mesečna penzija i da bi ostvario pravo na pogodnosti iz penzijskog / invalidskog osiguranja kao što su besplatan javni prevoz i zdravstveno osiguranje. Filijale postoje u svim gradovima a postupak registracije mora da se obavi lično u odgovarajućoj filijali. Nakon uspešne registracije, podnosilac zahteva automatski stiče pogodnosti. Potrebno je da se popune različiti formulari da bi se ispunili različiti kriterijumi i da bi se dobijala penzija i invalidske naknade različitog nivoa (uglavnom u zavisnosti od dužine radnog staža, nivoa plata itd.).

5 Obrazovanje

Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine obezbeđuje smeštaj i negu dece sve dok se ne obezbedi odgovarajuće porodično okruženje (biološka ili hraniteljska porodica) ili dok dete ne napuni 18 godina i postane sposobno za samostalan život. Centar prima sve maloletnike bez pratnje koji nemaju mogućnosti da budu kod svoje porodice. (Kontakt podaci se mogu naći u odeljku 7). Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima je državna ustanova socijalne zaštite u nadležnosti Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike. Centar je odgovoran za pružanje prihvata i smeštaja identifikovanim žrtvama trgovine ljudima. Smeštaj se obezbeđuje u jednoj od sigurnih kuća. Kontakt sa centrom se ostvaruje preko policije, lokalnih centara za socijalni rad ili nevladinih organizacija

Opšte informacije o obrazovanju

U Srbiji postoje javno i privatno obrazovanje. Sistem javnog obrazovanja je besplatan za svu decu državljanke Srbije. Osnovna škola je obavezna za sve građane Srbije, a po završetku osnovnog/primarnog obrazovanja učenici polažu obavezan ispit za upis u željeni srednju školu po svom izboru koja je takođe besplatna. Nakon srednje škole učenici mogu da se opredele za univerzitetsko obrazovanje. Za svaki fakultet postoji obavezan prijemni ispit. Prosek ocena iz srednje škole + konačni rezultati ispita opredeljuju da li se kandidat može upisati na univerzitet besplatno ili mora da plati pun iznos školarine – ne postoji srednji nivo plaćanja.

Troškovi, krediti i stipendije

Kako je primarno i sekundarno obrazovanje besplatno, za pohađanje osnovne i srednje škole ne plaća se školarina. Troškovi univerzitetskog obrazovanja nisu svugde isti jer svaki fakultet ima svoju cenu školarine, koja može da bude između 500 EUR i 2.300 EUR godišnje. Na početku školske godine svaki fakultet postavlja svoj bodovni prag za ograničen broj mesta za studente sa plaćenom školarinom. Ako su rezultati kandidata ispod postavljenog praga, tada je student dužan da plati pun iznos školarine. Međutim, ako su mu rezultati iznad praga, student ima pravo na besplatnu školarinu ali je dužan da održi prosek od 8.5 tokom školske godine. Studentski krediti su dostupni na univerzitetskom nivou za sve studente u prvoj godini studija. Kao kriterijumi za rangiranje koriste se prosek uspeha iz srednje škole i prosečni mesečni prihodi domaćinstva. Studenti mogu da se prijave za kredit na svom fakultetu tokom oktobra svake godine, a kredit se isplaćuje tokom 10 meseci. Trenutno je mesečni iznos kredita 8,400 RSD (71 EUR).

Nostrifikacija stranih diploma

Postoje dva načina za nostrifikaciju strane diplome u Srbiji. Prvi: ako se strana diploma koristi samo u svrhu zapošljavanja, povratnik treba da kontaktira ENIC/NARIC centar pri Ministarstvu prosvete. Proces nostrifikacije traje 90 dana i košta 11,000 RSD. Nostrifikacija može da se obavi samo neposredno u njihovoj kancelariji u Beogradu (detalji za kontakt su u odeljku 7). Potrebna su sledeća dokumenta:

5 Obrazovanje

- Zahtev (popunjen obrazac);
- Original diplome;
- Prevod diplome na srpski od strane sudskog prevodioca;
- Kratak opis nastavnog plana;
- Uverenje o položenim ispitima u zapečaćenoj koverti prevedeno od strane
- Sudskog prevodioca;
- Kratka biografija;
- Dokaz o uplati

Drugi način: ako je strana diploma potrebna za nastavak školovanja u Srbiji, povratnici treba da se obrate Univerzitetu u Beogradu ili osnovnoj ili srednjoj školi u koju nameravaju da se upišu. Za postupak nostrifikacije potrebna su sledeća dokumenta:

- Original diplome;
- Prevod diplome na srpski od strane sudskog prevodioca;
- Kratak opis nastavnog plana;
- Uverenje o položenim ispitima u zapečaćenoj koverti prevedeno od strane sudskog prevodioca;
- Dokaz o uplati.

Mogućnost pristupa za povratnike

Postupak prijave: Prijava dece se obavlja direktno u školi u koju žele da se upišu (u osnovnoj ili srednjoj školi). Potrebna dokumenta: Roditelji / zakonski staratelji deteta obavezni su da upišu svoje dete u školu. Osnovne škole su u obavezi da registruju i prime decu na osnovu zahteva roditelja / zakonskih staratelja, koji treba da podnesu sva potrebna dokumenta, što uključuje:

- Izvod iz matične knjige rođenih
- Prijavu boravka
- Dokaz o lekarskom pregledu deteta – dobija se u domovima zdravlja
- Potvrdu da je dete pohađalo pripremni predškolski program.

Ako roditelj / zakonski staratelj nema svu potrebnu dokumentaciju, deca se uslovno upisuju u školu do prihvatanja (priznavanja) njihove školske dokumentacije iz inostranstva.

Opšte stanje dece i novorođenčadi

Srbija je već 30 godina članica Konvencije o pravima deteta, kao najvažnijeg međunarodnog dokumenta u oblasti dečjih prava. Konvencija obavezuje na poštovanje preuzetih obaveza i kontinuirani rad na zaštiti i unapređenju prava najmlađe populacije. Ona obavezuje državne institucije i tela, organizacije civilnog društva, nezavisna tela, lokalne samouprave, ali i porodice i svakog pojedinca. Vlada Srbije nastoji da obezbedi da osnovni principi Konvencije o pravima deteta i preporuka UN budu ugrađeni u sve politike na nacionalnom i lokalnom nivou kako bi se prava deteta u potpunosti ostvarila.

U prethodnom periodu usvojen je veliki broj novih zakona i strategija kojima se unapređuju prava deteta u oblasti prevencije nasilja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, sprečavanja diskriminacije, rešavanja statusnih pitanja, pre svega romske dece, migranata, izbeglica i interno, raseljenih lica. Svako dete, bez obzira na socijalno poreklo roditelja, ima pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu i obrazovanje (osnovnu i srednju školu). Životni uslovi za odrastanje dece zavise od regiona u kome dete živi (razvijeniji sever ili siromašniji jug i istok Srbije), kao i od socijalnog statusa roditelja (neobrazovani, nezaposleni). Deca koriste različite vrste materijalne pomoći koje se finansiraju iz nacionalnog ili lokalnog budžeta (novčana socijalna pomoć, dečiji dodatak i jednokratna novčana socijalna pomoć). Većina dece u Srbiji odrasta sa svojim roditeljima kao osnovnim i najboljim starateljima. U slučajevima kad roditelji ne mogu da ispune svoju osnovnu dužnost da adekvatno brinu o

deci, država je ovlašćena da interveniše prema odredbama Porodičnog zakona, Zakona o socijalnoj zaštiti i Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom.

(Ne)vladini akteri koji se bave dobrobiti i pravima dece

Savet za prava deteta je savetodavno telo Vlade Republike Srbije. Zadaci ovog saveta usmereni su na podnošenje inicijativa, predloga, mišljenja i analiza Vlade Republike Srbije u vezi sa primenom dečjih prava u Republici Srbiji, kao i na praćenje primene zakona i davanje inicijativa za njihove izmene. Detalji za kontakt mogu se naći u odeljku 7. U okviru državne institucije Zaštitnika građana postoji sektor koji se bavi zaštitom prava deteta. Prvenstveno se bavi zaštitom dece od svih oblika nasilja - nasilja u porodici, seksualnog nasilja, vršnjačkog nasilja, zanemarivanja dece, prosjačenja, obrazovanja dece sa smetnjama u razvoju. Centar za prava deteta u Beogradu je udruženje građana osnovano 1997. godine, čiji je glavni cilj ostvarivanje prava deteta u Republici Srbiji shodno Konvenciji o pravima deteta. Osnovni pravac delovanja Centra usmeren je na stvaranje povoljnog socijalnog i zakonodavnog okvira za puno ostvarivanje dečjih prava u Srbiji kroz aktivnosti usmerene na uvođenje i primenu zakona, politika i praksi koje omogućavaju poboljšanje dobrobiti dece, zaštitu njihovih prava i njihovo puno učešće u društvu. UNICEF je Dečji fond Ujedinjenih nacija, visoko priznata svetska organizacija koja se bavi pravima i dobrobiti dece.

UNICEF podržava reformske procese u Republici Srbiji kako bi se obezbedilo ostvarivanje prava svakog deteta u

oblastima ranog razvoja, obrazovanja, dečje zaštite, razvoja adolescenata i mladih.

Mogućnost pristupa za povratnike

Potreban je izvod iz matične knjige rođenih, kao i potvrda o vakcinaciji. Obavezan pripremni predškolski program (PPP) namenjen je deci uzrasta od 5,5 do 6,5 godina. Uslov je za upis u osnovnu školu. Potrebna dokumenta:

- Izvod iz matične knjige rođenih
- Popunjena prijava za upis
- Deca iz ranjivih socijalnih grupa, romska deca, mogu da se upišu u PPP bez potrebne dokumentacije.

Osnovno obrazovanje je obavezno i besplatno u javnim školama. Upis traje od aprila do kraja avgusta. Upisana deca imaju između šest i najviše sedam i po godina. Ako nisu upisana opština podnosi prekršajnu prijavu protiv roditelja. Ako nema potrebnih dokumenata, moguć je privremeni uslovni upis. Postoji pravo na obrazovanje u specijalizovanim ustanovama za decu sa smetnjama u razvoju. Potrebna dokumenta:

- Izvod iz matične knjige rođenih
- Uverenje o završenom predškolskom pripremnom programu (PPP), izdato od strane ustanove u kojoj je dete pohađalo program
- Uverenje o izvršenom lekarskom pregledu i vakcinaciji

- Prijava boravka deteta
- Deca iz ranjivih socijalnih grupa mogu se upisati u školu bez dokaza o prebivalištu roditelja i potrebne dokumentacije.

Ako je dete završilo 7. i 8. razred osnovne škole u inostranstvu, nije potrebno da polaže kvalifikacioni ispit u Republici Srbiji za upis u srednju školu (osim za upis u Filološku i Matematičku gimnaziju i u umetničke škole). Lice koje je osnovnu školu završilo u inostranstvu može se upisati u srednju školu ako je njegovo uverenje o završenoj osnovnoj školi nostrifikovano. Zakon o zdravstvenoj zaštiti Republike Srbije pokriva školsku decu i mlade do 19 godina kompletnim zdravstvenim uslugama, uključujući preventivne i redovne preglede, vakcinaciju i specijalističke usluge.

7 Kontakti

Nacionalna služba za zapošljavanje

Državna služba za zapošljavanje
Kralja Milutina 8,
11000 Beograd
(+381) 11 29 29 800
www.nsz.gov.rs/live/trazite-posao/svi-poslovi

UNIQA osiguranje

Privatno zdravstveno osiguranje
Milutina Milankovica 134g
11070 Novi Beograd
+381 11 20 24 100
info@uniqa.rs
www.dzo.uniqa.rs

Klinički centar Vojvodine

Državni zdravstveni centar
Hajduk Veljkova 1,
21 000 Novi Sad
+381 021 4843484
uprava@kcv.rs
<http://www.website.org>
www.kcv.rs/

Republički fond za zdravstveno osiguranje

Zdravstveno osiguranje i pristup zdravstvenom sistemu
Jovana Marinovica no. 2
11000 Beograd
+381 11/7350-900
kontakt.centar@rfzo.rs
<https://www.rfzo.rs/index.php>

Privatno zdravstveno osiguranje

Privatno zdravstveno osiguranje
Milutina Milankovica 7a street,
11070 Novi Beograd
+381 11 33 05 150
korisnickicentar@triglav.rs
www.triglav.rs

Klinički centar Kragujevac

Državni zdravstveni centar
Zmaj Jovina 30,
34000 Kragujevac
+381 034 50 50 50
kc-kg@kc-kg.rs www.kc-kg.rs/

Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje

Pristup državnom penzionom sistemu
Nemanjina no. 30
11000 Belgrad
011/3060-680
kontakt@pio.rs
<https://www.pio.rs/>

Centar za socijalni rad

Služba socijalne zaštite, pružanje socijalne pomoći
Nemanjina no. 22-26
11000 Belgrad
+381 11 303 86 61
socijalna.zastita@minrzs.gov.rs
www.minrzs.rs

Klinički centar Niš

Državni zdravstveni centar
Bulevar Dr Zorana Djindjica no. 48
18 000 Nis
+381 018 506-906
kcnis@eunet.rs
www.kcnis.rs/

Centar za socijalni rad

Služba socijalne zaštite, pružanje socijalne pomoći
Ruska 4
11 000 Beograd
+381 011 2650-329
info@gcsrbg.org
www.gcsrbg.org/

DIMAK Centar

NVO koja pruža podršku za reintegraciju povratnika
Jelena Micovic
Koste Abrasevica 10
11 000 Beograd
+381 011 2400386
dimak-serbia@giz.de
www.build-your-future.net/en/serbien

Vojnomedicinska akademija Zdravstveni centar

Crnotravska 17,
11 000 Beograd
+381 011 266 11 22
vma@mod.gov.rs
www.vma.mod.gov.rs/sr/

Centar za socijalni rad

Služba socijalne zaštite, pružanje socijalne pomoći
Svetožara Markovica 41
18 000 Nis
+381 018/244881
office@csr-nis.rs
www.csr-nis.rs/

Klinički centar Srbije

Državni zdravstveni centar
Pasterova 2
11 000 Belgrade, Serbia
+381 011/360 9999
mediacentar@kcs.ac.rs
www.kcs.ac.rs/index.php/cp/home-2

ENIK/NARIK Centar

Kancelarija javne uprave za priznavanje stranih školskih diploma
Majke Jevrosime no. 51
11000 Belgrade
+381 11 3345 746
agencija@azk.gov.rs
www.azk.gov.rs

7 Kontakti

NVO Atina

NVO koja pruža različite programe podrške i savetovanja za žene, uključujući žrtve trgovine ljudima +381 61 63 84 071
office@atina.org.rs
www.atina.org.rs/sr/pocetna

8 Ukratko

Mere koje treba preduzeti pre povratka:

- Opšta dokumentacija: Ponesite sva zvanična dokumenta dobijena tokom boravka u Nemačkoj, uključujući školska svedočanstva / diplome, izvod iz matične knjige rođenih, itd.
- Prevoz: Informišite se u vezi sa dolaskom na aerodrom i daljim putovanjem. Srbija ima dve vrste prevoza: međunarodni (avioni, autobusi i vozovi) i lokalni prevoz unutar zemlje (autobusi i vozovi).
- Zdravstvena dokumentacija: Proverite vakcinaciju (posebno za decu / i gde je vakcinacija obavezna pre polaska u školu).
- Smeštaj: Pronađite privremeni smeštaj

Mere koje treba preduzeti odmah po dolasku:

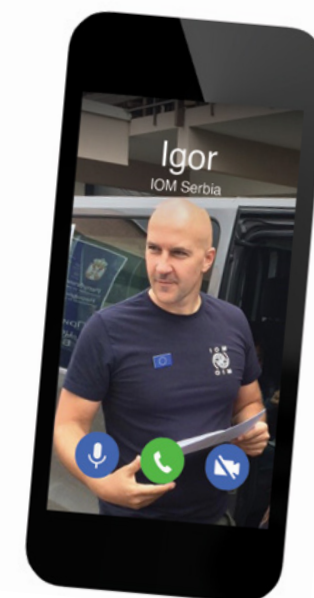
- Zvanična prijava: Prijavite se kod nadležnih vlasti. Lična karta je preduslov za ostvarivanje bilo kog prava (zdravstvena zaštita, zapošljavanje, fakultetsko obrazovanje itd.). Lična karta se dobija u lokalnoj policijskoj stanici.
- Zdravstvo: (Ponovo) se prijavite u sistem zdravstvenog osiguranja i penzionog osiguranja kod Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje i Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.
- Zapošljavanje: Prijavite se za aktivno traženje posla kod Nacionalne službe za zapošljavanje.
- Dalje obrazovanje i obuka: Kontaktirajte službe koje pomažu u traženju posla i pružaju mogućnosti za dodatnu obuku / obrazovanje.

9 Virtual Counselling

Pomoć migrantima u Srbiji

Projekat virtuelnog savetovanja sprovodi Međunarodna organizacija za migracije (IOM) u Nemačkoj. Migrantima koji žive u Nemačkoj i koji razmišljaju o povratku, osoblje IOM-a u Srbiji nudi usluge savetovanja o povratku i reintegraciji. Lokalno osoblje IOM-a može se kontaktirati na engleskom i srpskom jeziku putem onlajn mesindžera.

Ova usluga ima za cilj da osnaži migrante da se vrate dostojanstveno, informišući ih o raznim opcijama povratka i reintegracije i o programima pomoći.

Kontaktirajte Igora u IOM Srbija

Whatsapp/Viber: +381 633 727 83

Ponedjeljak - Petak, 09.00 a.m. - 12.00 p.m. (CET)